

EĞİTİM PROGRAMLARININ GELİŞTİRİLMESİNDE UYGULANAN TEKNİKLER

Yazan:

Paul R. PIERCE

Çev:

Mehmet A. KISAKÜREK*

Bir eğitim sisteminde, eğitim programlarının köklü olarak değiştirilmesi söz konusu olduğunda, çeşitli problemlerle karşılaşılır. İlk önce, toplumun okullar yolu ile gerçekleştirmek istediği temel amaçları saptamak üzere bir eğitim felsefesinin geliştirilmesi söz konusudur. Bu felsefe, karışık ve yaygın eğitim organizasyonunun çeşitli üniteleri arasındaki iletişim sistemini etkilemelidir. Ayrıca, program geliştirmede, çeşitli tip ve seviyelerdeki okulların çalışmalarını koordine eden ve bunlara hizmet etmek için çalışan merkez örgütü ile, geliştirme eyleminin temel ünitesi olan okul arasında gerekli işbirliği kurulmalıdır. Geliştirme süreçlerine öğretmenlerin yeterli bir şekilde katkıda bulunabilmeleri için gerekli kolaylıklar sağlanmalıdır. Aynı şekilde, geliştirme süreçlerinin programlara getireceği değişiklikleri anlamaları ve kabul etmeleri bakımından, velilerin yetiştirilmesi işi de bu sorumluluklar arasına girmektedir.

Program geliştirme faaliyetine başlamadan önce, üzerinde durulması gereken önemli bir nokta da "zaman" dır. Çoğu kez, zaman faktörünü yeterince hesaplayamamak yüzünden geliştirme süreçleri aksayabilmektedir. Çoğu zaman, hemen sonucu varma eğilimi hakim olmaktadır. Genellikle okullarda çalışanlar, bir zaman çizelgesine dayanan açık ve kesin sonuçlar aramaktadırlar. Program Geliştirme hazırlığı öğretmen, veli, öğrenci ve diğer bireylerin anlayış ve kabulü ile başarıya ulaşır. Bu faaliyetin devamlı olması gerekir. Aynı şekilde program geliştirme, özel bir proje olarak değil, fakat her zaman mevcut ve devam edegelen bir süreç olarak kabul edilmelidir.

Yukarıda sıralanan problemler, okul ve toplumun, personel hizmetleri ile araç ve gereçlere ilişkin tüm kaynaklarının seferber

* Eğitim Programları ve Öğretim Bölümü Asistanı

olması anlamını taşır. Eğitim sisteminin yurt çapında başarı ile uygulanabilmesi için, işbirliği içinde ve sistematik olarak organize edilmesi gerekir. Aşağıda eğitim programları ve öğretimin geliştirilmesinin nasıl ele alındığı açıklanmaktadır.

Geliştirme Programının Başlangıcı

Okulların eğitsel verimini artırmak için yapılan ve yürütülen ortak programlarda, ilk önce amaçların saptanması gerekir. Aşağıda bu amaçlara bir örnek verilmektedir.

“İhtiyaçların yeterli bir şekilde karşılanması için, eğitim programlarının daha iyi bir şekilde incelenmesi, bir program komisyonu kurarak mevcut programların değerlendirilmesi, gerekli düzeltmelerin yapılması ve yeni programın geliştirilmesi.”

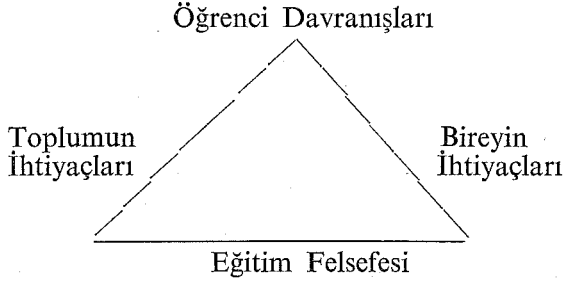
Program geliştirmenin bir kişi, merkezi bir büro ve hatta okul personelinin görevi olmadığı, fakat okul personeli yanında velilerin, üniversite öğretim elemanlarının, öğrenci liderlerinin ve diğer bireylerin katılacakları, uzun vadeli ve işbirliği isteyen bir süreç olduğu hatırlanmalıdır. Eğitim programlarının gerçekçi yaşama ve öğrenme ile ilgili olduğu prensibinden hareket edilirse, program geliştirme sürecine katılanların toplum yaşantısı hakkında bilgi sahibi olmaları önem taşır.

Dikkat Edilmesi Gereken Temel Faktörler

Programların geliştirildiği okul sistemlerinde başlıca üç faktörün göz önünde bulundurulması gerekir. İlk olarak toplumun ihtiyaçları vardır. Toplum hızla değişmekte, devamlı olarak yeni sorunlar ortaya çıkmaktadır. Demografik sorunlar, aile hayatı, teknolojik gelişme bunlardan yalnızca birkaçıdır. O halde program geliştirmenin bu gelişmelerle ilgili ihtiyaçları kapsamaması gerekir. Ayrıca bireyin ihtiyaçları da önem taşır.

Demokratik bir toplumda öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçları, toplumun ihtiyaçları kadar önemlidir. Eğitim programlarının geliştirilmesine psikolojik ilkelerde meydana gelen değişimler, yeni öğrenme kanunları, öğrencilerin bedensel, zihinsel ve duygusal gelişmeleri hakkında toplanan bilgiler büyük ölçüde etki yapmaktadır.

Modern programa etki yapan üçüncü faktör, program geliştirenlerin sahip oldukları hayat ve eğitim felsefesidir. Değerler sorunu, anlayışlar ve demokratik topluma temel teşkil eden süreçler bu kategori içinde düşünülmelidir.

Bu üç faktör arasındaki ilişkiler yukarıda gösterilmektedir. Eğitim programlarından sorumlu olanların eğitim ve hayat felsefesi tabanda, öğrenci ve toplumun ihtiyaçları iki yanda, öğrenci davranışları ise en üstte gösterilmiştir.

Program Konseyi Üyeliği ve Fonksiyonları

Program geliştirme alanında çalışan okulların eğitim sistemini ve toplumu inceleyerek okul programını değiştirme ihtiyacını ortaya koyması genellikle eğilim haline gelmiştir. Böyle bir eğilim öğretmen ve idarecilerin program geliştirme metodlarını ve eğitim prensiplerini göz önünde bulundurmalarını gerektirmektedir. Veliler ve diğer bireyler artık yalnızca okuma-yazma ve aritmetikle ilgilenmek yerine, eğitim sorunlarıyla daha geniş ölçüde ilgilenmeğe başlamışlardır. Program geliştirme çalışmaları, sistemdeki bütün öğretmen ve idarecileri programın ortak yönünü incelemek ve tartışmak üzere bir araya getirmesi bakımından da önemlidir. Program geliştirme konseyleri büyük şehirlerde faydalı olmaktadır. Eğitim politikası üzerine duranlar genellikle ileride eğitim konseylerinin kurulmasını tavsiye etmektedirler.

Konsey Üyeliği: Program konseyi başlangıçta ilk, orta ve yüksek öğretimden, mesleki ve teknik öğretimden, özel eğitime ilişkin kurumlardan, eğitim dairelerinden öğretmen ve idarecilerin katılması ile meydana gelmiştir. Böyle bir konseyde üniversitelerin eğitim bölümleri, eğitim daireleri, okul-aile birlikleri ve diğer kurumlardan gelen temsilciler "kaynak şahıs" olarak kullanılabilirler. İllerde toplanan program konseyinin başkanlığına genel olarak millî eğitim müdürünün başkanlık yapması, eğitim uzmanları bürosu başkanının başkan yardımcısı olması ve program geliştirme uzmanının konsey koordinatörlüğü ve raportörlüğünü yerine getirmesi uygun olacaktır. Program konseyi üyeliği için aşağıdaki noktalar saptanmıştır:

1. Millî eğitim müdürü, müdür yardımcıları, üniversite danışmanları, lise müdürleri, eğitim araçları merkezi müdürü, program geliştirme uzmanı ve diğer eğitim uzmanları konseyin sürekli üyeleridir.

2. Diğer üyeler sürekli değildir. Her öğretim yılı sonunda sürekli olmayan öğretim üyelerinin üçte biri yenilenir.

3. Bu yenilemede okul sisteminin dışında kalan üyelerden daha çok sayıda temsilci alınmasına dikkat edilir.

4. Okul sisteminin dışında kalan temsilcilerin bütün üyelerin dörtte birini geçmemesine ve bunların okul programlarına karşı ilgi duyan kişilerden seçilmesine dikkat edilir.

5. Her öğretim yılı sonunda yenilenen üçte bir oranındaki üyeler millî eğitim müdürleri ve program geliştirme uzmanları tarafından seçilir.

Felsefe ve Amaçlar

Program konseyinin ilk faaliyeti, felsefe ve amaçları geçici olarak saptamaktır. Bu amaçlar arasında eğitimin sosyal fonksiyonu, çocuk davranışı ve gelişimi ile olan ilişkileri, okulun toplumdaki yeri ve rolü üzerinde durulur. Bu felsefe ve amaçlar aşağıdaki şekilde ifade edilebilir:

Bir memlekette okul sisteminin amaçları bireylerin tümü tarafından anlaşılmalı ve okul herkese açık olmalıdır. Bu amaçlar rehber ilkeler şeklinde belirtilmeli, okul sistemine ve topluma eğitim programlarını geliştirme konusunda bütüncü bir faktör teşkil etmelidir. Buna göre saptanan amaçlar aşağıdadır.

Eğitim demokraside herkese hizmet eder.

Eğitim demokratik idealleri geliştirir.

1. Demokratik bir toplumda eğitim herkese açık olmalıdır; her bireyin kapasitesine ve ideallerine göre gelişmesi sağlanarak demokrasinin canlılığı ve devamı gerçekleştirilmelidir.
2. Okulun geliştirmeye çalıştığı idealler beden, ırk, din, ekonomik, sosyal hiçbir ayrılık gütmeden her bireyin değerine derin bir saygıyı içerir. Herkes için fırsat eşitliği, adalet ve değişik kabi-

Eğitim davranış değiştirir.

liyetlerin genel refaha katkısı önemlidir.

Eğitim hayatın bütün yönleri ile ilgilenir.

Eğitim kurumlararası görev yapar.

3. Bireyde istenilen davranış değişikliği eğitim süreçleri aracılığı ile geliştirilir. Böylece insanlar eskisinden daha etkin bir şekilde düşünmeyi, hissetmeyi ve hareket etmeyi öğrenirler. Eğitim yoluyla bireylerin davranışlarını değiştirmede fiziksel, ruhsal, zihinsel ve ahlâksal olarak bütün şahsiyetin geliştirilmesi esastır. Bireylerin tavır ve hareketlerini bir mantığa bağlamalarına yardım etmek gerekir. Karar verirken körü körüne uyararak, alışkanlık veya ön yargı ile değil, fakat mantıksal hareket etmek zorunludur; bu, bireylerin kendilerini tanımalarına ve davranışlarının sonuçlarını anlamalarına yardım eder.
4. Okul eğitsel sorumluluklarını yerine getirirken uygulama ihtiyacı duyduğu hayatın moral, sosyal, ekonomik ve vatandaşlık yönlerini tanımalı ve birleştirmelidir. Okullar gençleri ruhsal, fiziksel, duygusal ve moral bakımdan geliştirmeyi hedef almalıdır. Böylece günlük hayatımızın bir kısmına etkili ve diğerlerinin refahına yardımcı olurken, hayatlarını iyi ve mutlu yapabilir.
5. Okullar, ailenin ve toplumun diğer kuruluşlarının eğitsel çalışmalarını güçlendirmeye hizmet eder.

Eğitim hayat boyunca devam eder.

Eğitim bireylerin kendi kendilerini yönetmelerini gerçekleştirir.

Eğitim zekânın sosyal değişmeye uyumunu sağlar

6. Okullar demokrasi içinde fonksiyonlarını yerine getirebilmek için gençlere sürekli eğitimin gereğini tanıtmalı, hayat boyunca daha fazla öğrenme için olanaklar sağlanmalı ve bunu desteklemelidir.

7. Okullar baştan sona kendi kendini yönetmeye uğraşan bireyleri geliştirmeye çalışır. Okullar bireyin sürekli eğitimi ve gelişmesi için sorumluluk almalarına yardım etmeli ve kaynakları etkin bir şekilde kullanmalıdır.

8. Okulların görevleri gençleri yetişkinliğe hazırlamak ve toplumu geliştirmede yardım etmektir. Okullarda toplumsal ilişkilere ve yurttaşlık faaliyetlerine katılmaya istekli, sorumluluk taşıyan vatandaşlar yetişmesi gerekir. Bireyler yalnızca toplum içinde rol alabilmelerini sağlayacak olan kabiliyet, alışkanlık ve bilgiyi almamalı; aynı zamanda sosyal değişimin ve büyümenin anlamını da öğrenmelidir. Okullar toplumsal hayattaki sürekli gelişmelere yol göstererek bireylerin anlayış ve ideallerini geliştirmelidir.

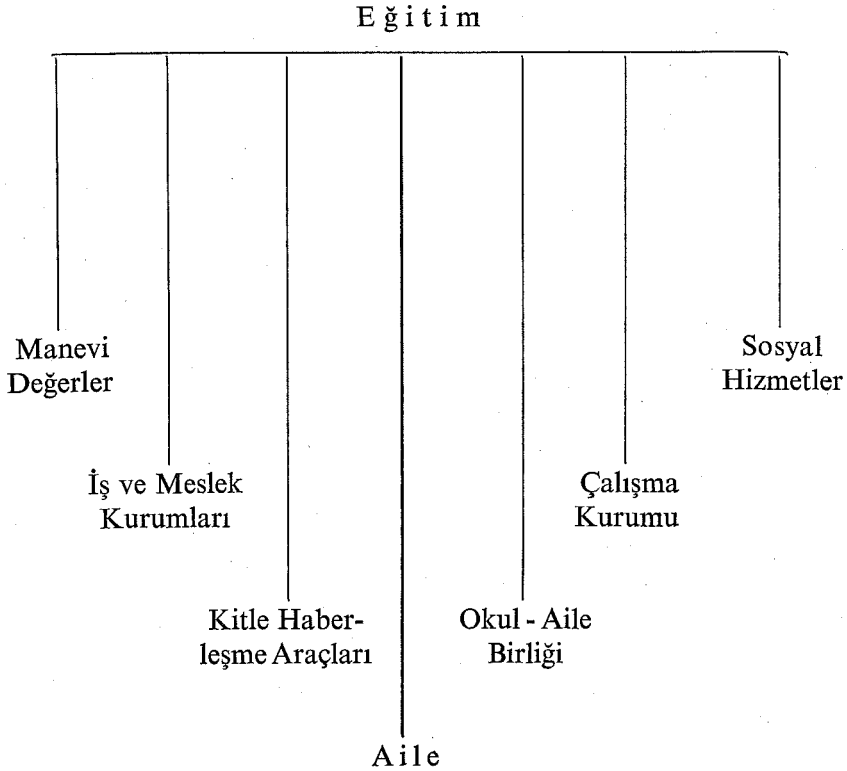
EĞİTİMDE ETKİ YAPAN KURUMLAR

Eğitsel amaçların aşağıda belirtilen bölümleri kendi başına yeterli değildir. Aile, okul veya oyunda olduğu gibi bütün öğrenme durumlarını etkileyen ve yukarıda belirtilen amaçlar kadar, öğrenmenin şu temel prensipleri de anlaşılması ve kabul edilmiş olmalıdır.

Öğrenme aktif bir süreçtir.

1. Öğrenme aktif bir süreçtir. Öğrencinin hayatının bir parçası haline gelen bir faaliyettir. Düşün-

EĞİTİME ETKİ YAPAN KURUMLAR

Etkin öğrenme anlamlıdır.

Motivasyon öğrenmeyi canlandırır.

me, hissetme ve yapma, öğrenme ile sonuçlanır.

2. Etkin öğrenme öğrenciler için anlamlı olmalıdır. Öğrenciler okulda yapılanlarla, okulda ve çevrede önem verilen konular arasındaki ilişkileri görmelidir. Yapılan şeylerin nedenlerini görme, öğrenmeyi hızlandırır ve süreklilik sağlar.

3. Motivasyon etkin öğrenmenin temel bir faktörüdür. Öğrenmenin yoğunluğu ve yaygınlığı

kısmen öğrencinin ilgi ve heyecanlarına bağlıdır. Bu nedenle, okulun öğrencinin öğrenmedeki mevcut motif ve güdülerini daha önemli öğretim ve öğrenim tecrübeleri geliştirme yönünde kullanması gerekir.

Tatmin olma etkin öğrenmeyi beraberinde getirir.

4. Etkin öğrenme öğrenciyi tatmin etmelidir. Kendi içinde tatmin edici faaliyetler veya öğrenene tatmin sağlayan sonuçlara devam, öğrenenin davranışlarında daha fazla değişimler meydana getirir.

Sosyal grup öğrenme sürecini etkiler.

5. Bireyin öğrenmesi büyük ölçüde üyesi bulunduğu sosyal grup tarafından etkilenmiştir. Bireyin kendi grubunun üyeleri hakkındaki hisleri, gruptaki rolü hakkındaki fikri, grubun kendisi için düşündükleri hakkındaki endişesi davranışlarını kuvvetle etkiler. Bu gruplar içinde düşünülen okul çocuklarının öğrenme faaliyetlerinin plânlanmasında grubun sosyal psikolojisinin dikkate alınmış olması gerektiğini ifade eder. Öğrenme faaliyetleri grup motivasyonu ve üyeliğinin sağladığı olanaklardan yararlanmalıdır.

Öğretmen-Öğrenci ilişkileri öğrenmeyi etkiler.

6. Öğretmen-Öğrenci arasındaki bireysel - sosyal ilişkiler öğrenmeyi büyük ölçüde etkiler. Öğrencinin öğretmen liderliğini kabul etmesi öğrenmeyi canlandırır, kabul etmemesi ise engeller. Öğrenciler sorun ve fikirlerini belirtmede serbest ol-

dukları sürece öğrenme daha kolaydır. Öğrenci, öğretmenin yaptığı işlerde sempati, teşvik ve başarılarına kişisel bir ilgisi olduğunu hissederse, öğrenme çeki bir duruma gelir.

Önemli şeylerin öğrenilmesi zaman alır.

7. Öğrenci davranışlarındaki önemli değişimler aniden meydana gelmez. Anlama ve becerinin yüksek seviyede gelişmesi uzun zamanı ve çeşitli metotları gerektirir. Bütün dikkat öğrencinin okul tecrübeleri ve bu tecrübeleri bir iş etrafında toplamasına verilmektedir.

Öğrenme çeşitli sorumluluklar yükler.

8. Her öğrenim tecrübesi öğrencinin davranışlarında birden fazla değişiklik meydana getirir. Öğrenci yalnızca bilgiyi değil fakat öğrenimi etkileyen davranışları ve alışkanlıkları kazanır. Her tecrübenin birden fazla etkisi olduğu düşünülerek öğrenme faaliyetleri birden fazla amaca yardım edecek şekilde plânlanmalıdır. Her ne kadar bir faaliyet bir amaca yapıcı olarak faydalı olabilirse de, istenmeyen etkiler yarattığı hallerden kaçınılmalıdır.

Duygusal tecrübeler çabuk öğrenme ile sonuçlanabilir.

9. Çok duygusal tepkiler yaratan tecrübeler genellikle çabuk öğrenme ile sonuçlanabilir veya sonuçlanırlar. Herhangi bir kimse tarafından öğrenme için kullanılan böyle bir teknik dikkatlice değerlendirilmelidir (Yarattığı sonuçlar yönünden).

Uygulama öğrenmeyi sürekli hale getirir. 10. Sürekli uygulama çok yönlü yaklaşımı olan bir uygulamayı gerektirir. Öğrenciler zamanlarının ancak bir kısmını okulda geçirdiklerinden, okulda olduğu kadar dışardaki ilişkilerinde de öğrendiklerini uygulamalıdır. Okul içinde öğrenilenlerin okul dışında kullanılma olanağı, öğrenilen özel şeylerin değerlendirilmesine karar vermede önemli bir faktördür.

Öğrenme transfer edilebilir. 11. Öğrenme, öğrenilenlerin dışardaki durumlara benzediği ölçüde transfer edilebilir. Transfer, genel prensiplerin çeşitli durumlara uygulandığı, faktörlerin ve öğrenme modelinin aynı olduğu yerlerde gerçekleşebilir.

“Eğitim hayat boyu devam eder” ve “sosyal değişmelere uyum sağlar” görüşleri toplumlar ve okullar tarafından çeşitli şekillerde yorumlanmış ve anlamları birçok değişikliklere uğramıştır.

Program Alanının Şeması

Program konseyinin diğer bir amacı, felsefeden okul çalışmalarına ilişkin somutlaştırmaya geçmektir. Bu, program düzenini ve kapsamını içine almaktadır. *Öğrencilerin öğrenme tecrübelerinin sağlanması.* Konseyin bir komitesi, bu tür genel eğitim amaçlarından başlayarak bölgesel ve mahalli programlara gözden geçirmiş ve üniversite uzmanlarının araştırmalarını da göz önüne alarak, okullar ve toplum için bir program taslağı hazırlamıştır. Bu programda dokuz büyük fonksiyon ve yaşama alanı ele alınmıştır.

Konsey öğretim felsefesinin, amaçlarının ve rehber prensiplerinin ışığı altında kendi programını kurmayı hedef almıştır. Bu programda kritik düşünce ile yol gösterilen, yapmak için istekle motive edilen, uygun bilgi ve beceri ile desteklenen dokuz büyük yaşama fonksiyonu aşağıda gösterilmiştir:

Vatandaşlık uygulamaları	1. Hükümet şeklinin imtiyazı, vatandaşın idaredeki payını anlama ve prensipleri değerlendirme; vatandaşlık görevinin yerine getirilmesi; sürekli ilgilerin geliştirilmesi ve vatandaşın sosyal faaliyetlere katılması.
Haberleşme araçlarının kullanılması.	2. Okuma, yazma, aritmetik ve haberleşme araçlarının etkinlikle kullanılması.
Ekonomik rekabeti geliştirme	3. Ekonomik değerleri anlama, doğal ve suni kaynaklardan en iyi şekilde yararlanma, mal ve hizmetlerin üretim-tüketim ve dağıtımı.
Aile hayatını düzenleme	4. Aile hayatının önemi, aile içindeki bireylerin rolünü anlama, aile ilişkileri.
Hayat ve sağlığı koruma	5. Uyumu geliştiren alışkanlıklar, güven sağlayan becerileri öğrenme, fiziksel, akli ve duygusal sağlığın değerlendirilmesi ve anlaşılması.
İnsan ilişkilerinin kurulması	6. Başkalarının haklarına saygı, bütün vatandaşların bir arada yaşamasına yönelik beceri ve faaliyetlerin öğrenilmesi ve uygulanması.
Boş zamanların değerlendirilmesi	7. Yaşantıdaki boş zamanları saptanması, bunları dolduran ilgi becerilerin kazanılması ve gelişmesi.
Ruhsal ve estetik ihtiyaçların doyurulması	8. Yüksek moral ve ruhsal standartların gelişimi ve bunlarla doyum sağlama, yaratma, ifade ve hoşlanma.

Meslekî sorumluluklarla
karşılaşma

9. Diğer bireyleri için değerli olan
üretici iş yapma, meslekî rekabet
kazanma, başkasının hayatını
kurtarma.

Bu şekilde hazırlanan esaslar , felsefe ve amaçlarda olduğu gibi, topluluklara, merkezî kuruluşlara ve okul yönetici kadrosuna eleştirilmek ve üzerinde çalışmak üzere verilir ve bunların üzerinde çalışmaları istenir.

PROGRAM DÜZENİNİN GELİŞTİRİLMESİ

Program düzeninin geliştirilmesinde, dokuz ana fonksiyonun herbirinin içinde yer alan yaşama faaliyetlerinin, öğrencinin gelişim aşamaları dikkate alınarak analizi gerekir. Bir psikologlar alt komitesi, bebeklikten başlayarak yetişkinlik öncesine kadar altı kademede tanımlanan bu gelişme aşamaları aşağıdaki gibi saptamıştır.

ÖĞRENCİLERİN GELİŞİM AŞAMALARI

BEBEKLİK

(Okul öncesi, 5
yaşından aşağı)

- Hızlı fizikî büyüme
- Motor koordinasyonun kademeli gelişmesi
- Dokunma, tatma ve hissetme ile öğrenme
- Büyük faaliyetler dönemi
- Aktif ve hayalle ilgili oyunlardan hoşlanma
- Yavaş fakat sürekli fizikî büyüme
- Okuma için gerekli duygusal-motor gelişme
- Daha kısa süreli ilgi

ÇOCUKLUK ÖNCE-
Sİ (Anaokulu-İlkokul,
5-7 yaşlar)

- Faaliyetler arasında en iyi somut terimlerin öğrenilmesi
- Aynı cinsle arkadaşlık, oyunlara başlama duygusu ve yetişkinlere bağlılık
- Eleştirme
- Grup faaliyetlerine karşı sorumluluk
- En iyi motor koordinasyon

**ÇOCUKLUK SON-
RASI**

(3-5 sınıflar
ile 8-10 yaşlar
arası)

- Uzun süreli arkadaşlıklara ilgi fakat çabuk bıkmama
- Okul organizasyonlarına, topluma ve diğer ülkelere ilgi
- Rekabet
- Hızlı büyümenin sonucu olarak hareketlerde dengesizlik, huzursuzluk ve tembellik
- Olgunluk bakımından geniş bireysel farklar
- Yetişkinlerden etkileme ihtiyacı
- Bağımsızlık için olanaklara ihtiyaç
- Kız ve erkekler arasında görülebilir farklılıklar

**ERGENLİK
ÖNCESİ**

(6-8 sınıflar,
11-13 yaşlar)

- Aşırı eleştiri, değişebilirlik, serkeşlik, kopuk ilişkiler
- Gruplarda popüler olmaya karşı duyulan aşırı ilgi

**ERGENLİK
(9-12 sınıflar,
14-17 yaşlar)**

- Hayran olunan yetişkinleri kuvvetle benimseme
- Aileden kopmayı ilan etme
- Değerli olan şeyler için hizmette bulunma
- Heyecan ve ilgilerde arkadaşlık değişimleri ile birlikte seksüel olgunluk
- Zekada, sosyalleşmede, heyecanda geniş ölçüde olgunluk

**YETİŞKİNLİK
ÖNCESİ**

(Yüksek öğretim).

- Meslekî yetişmeye kuvvetli ilgi
- Bağımsız çalışmaya ilgi

Başlıca Faaliyetlerin Listesi

Başlıca faaliyetlerin listesi aşağıda gösterilmiştir.

**Örnek: İNSAN İLİŞKİLERİNİN MEYDANA GELMESİ
ERGENLİK ÖNCESİ**

(6-8 Sınıflar 11-13 yaşlar arası)

YAŞAMA FAALİYETLERİ
Halkla tanışma

ÖĞRENME SAHALARI
Sosyal çalışmalar - ifade beceri-

Okul içi ziyaretler sırasında yeni öğretmen ve öğrencilerle karşılaşma

leri-Diğer sınıflar-Toplum

Okulu ziyaret eden veya okulda çalışanları tanıma; müfettişler ve diğerleri

Sosyal İncelemeler-İfade becerileri-Okul

Ziyaretçi, öğrenci ve velileri sınıfın diğer öğrencilerine tanıştırma

İfade becerileri-Diğer sınıflar

Öğrenci ve komite toplantılarında konuşmacılarla tanışma

İfade becerileri-Ders dışı faaliyetler - Konferans salonu - Yurt taşlık faaliyetleri

Toplum ve okul-aile birliği toplantılarında kabul komitesinin bir üyesi olarak hizmet etme

İfade becerileri - Sınıf dışı faaliyetler-Toplum

Müze rehberleri, kütüphaneciler, oyun bahçesi yöneticileri ve diğerlerinin arkadaşça ve yardımsever özellikleri ile karşılaşma ve bunlara dikkat etme

Sosyal incelemeler - Kütüphane-Oyun bahçesi-Toplum

Tüccarlar, memurlar, bir sınıf arkadaşının velisi ile karşılaşma vb.

İfade becerileri-Sosyal incelemeler-Yurttaş-Dernek

Birçok kimse ile tanışmanın değeri üzerine kısa hikayeler yazma

İfade becerileri-Sosyal incelemeler-Ev

Topluma yeni katılan ve komşuları tarafından karşılanan çocuklarda kısa oyunlar hazırlama ve oynama

İfade becerileri-Sosyal incelemeler-Toplum

Seyahatlerde diğer şehirlerin halkı ile karşılaşma

Sosyal incelemeler-Toplum

Kız ve erkek izci faaliyetlerinde yeni arkadaşlıklar kurma

Sosyal incelemeler-Toplum

Okuldan sonra yapılan işlerde halkla karşılaşma	Sosyal incelemeler-Toplum
Okulda nöbetçilik sırasında halkla karşılaşma	Sosyal incelemeler-Toplum
Yaz kamplarında yeni arkadaşlıklar kurma	Sosyal incelemeler-Toplum
Yeni bir komşu ile arkadaşlık	Sosyal incelemeler-Toplum

DENEME OKULU KOMİTESİ

Deneme Okulu Müdürü

Sınıf Öğretmeni

Sınıf Öğretmeni

Sınıf Öğretmeni

Müdür

Toplum Temsilcisi

Müfettiş

Toplum Temsilcisi

Okul-Aile Birliği Temsilcisi

Öğrenci Lideri (Erkek)

Öğrenci Lideri (Kız)

Program Uzmanı

Psikolog

Millî Eğitim Müdürü

Okul Sistemlerine Uygulanabilecek Bir Program Örüntüsü

Program Araştırmaları İçin Deneme Okulları

Program geliştirme uzmanları ile ilgili konsey, açıklanan inceleme ve analiz işi ile ilgilenirken, öğretmenlerin başlıca fonksiyonların niteliğini kavrama konusundaki anlayışları ile, eğitim programları ve öğretimin geliştirilmesinde kullanılacak temel faaliyetler gittikçe daha belirli bir hale gelir. Millî Eğitim Müdürü ve program konseyi, program geliştirme süreçlerinin okul personeli ve vatandaşların anlayışlarını sağlayacak şekilde etap etap uygulanmasına dikkat ederler. Program geliştirmenin amaçları, faaliyet listelerinin ders programları haline getirilmesi ile gerçekleştirilmez. Merkezî okul sistemleri çoğu zaman hazırladıkları ders listelerini, derslerin amaç ve muhtevaları hakkında bilgi vermeksizin müdür ve öğretmenlere sunarlar. Oysa öğretmenlerin her okulda program geliştirme çalışmalarına katılmaları gerekir.

Aslında her okulun mevcut kaynakları ortaya koyması ve yapılan faaliyetleri değerlendirmesi gerekir. Böylece müdür ve öğretmenler program geliştirme konusunda yapılan faaliyetlere katılarak başlıca amaçları gerçekleştirmiş olurlar. Program geliştirmeyi Millî Eğitim Müdürlüklerinin sorumlu olduğu bir hizmet haline getirmekle bu faaliyet daha da geniş olarak ele alınmış olacaktır.

Deneme merkezlerinin kurulması: İllerde her okul bölgesinden bir ilkokul, bir ortaokul, bir lise, iki meslekî ve teknik okul, varsa Eğitim Fakültesi, yoksa Eğitim Enstitüsü seçilir. Bu kurumlar Millî Eğitim Müdürlüğündeki program geliştirme ve diğer uzmanlarla işbirliği yaparak her okulda uygulanacak faaliyetlerin geçici bir listesini saptar. Deneme okulları Millî Eğitim Müdürlüğü ilgilileri tarafından seçilir. Bu seçimde okullardaki öğretmenlerin atitüdüleri, istekleri vb içine alan bir kriter uygulanır.

Deneme okulu komitesinin niteliği: Her okulun program geliştirme konusunda yapacağı deneylerin mahalli ihtiyaçlara uygun olması gerekir. Bunun için okul müdürünün başkanlığında üç öğretmen, bir kız ve erkek öğrenci temsilcisi, bir okul-aile birliği temsilcisi, toplumsal kurumlardan bir lider ve Millî Eğitim Müdüründen meydana gelen bir komite kurulur. Millî Eğitim Müdürlüğü uzmanlar bürosundan program geliştirme uzmanı, bir psikolog ve bir müfettiş bu komitede kaynak şahıs olarak yer alır. Toplantı, müdürün çağrısı üzerine

deneme okulunda yapılır. Program geliştirme uzmanı deneme okulu ile Millî Eğitim Müdürlüğü arasında koordinatör durumdadır.

Deneme okullarının fonksiyonu: Daha önce de belirtildiği gibi bir programın geliştirilmesinde ilk olarak başlıca fonksiyonların bir listesi yapılır. Bu fonksiyon listesi çalışmalara rehberlik eder. Bu liste, öğretmenlere nasıl hareket edeceklerini gösteren bir direktifler listesi değildir. Bu liste, sınıf içi öğrenim faaliyetlerine dönüştürülmesi söz konusu olan yaşama sorunlarını içine alır. Her deneme okulunun rolü, saptanan faaliyetleri öğrenci gelişimine ve konulara göre düzenleyerek öğretim ünite ve tekniklerini planlamak, bu faaliyetleri okul programına yerleştirmektir. Aynı şekilde öğretim araç-gereç ve süreçlerini sınıfta uygulayarak, fonksiyon listesini bu uygulamalara göre geliştirmektedir.

Genellikle deneme okullarının yaptığı ilk iş, başlıca fonksiyonları tesbit ederek, bunlara uygun envanterler geliştirmek olacaktır. Atılacak ikinci adım, fonksiyon listesi ile okul programını karşılaştırmak, bunlardan hangisinin gerçekleştirildiğini araştırmak, kullanılan araçları ve öğrencilerin ders dışı faaliyetlerini izlemektir. Bu aşamalarda dikkat edilecek nokta, faaliyetlerin etkinlik derecesini araştırmaktır. Bundan sonra, okul programında yer almayan faaliyetler saptanır ve bu faaliyetlerin öğretim süreçlerinde nasıl yer alacağı üzerinde durulur.

Bir deneme okulu yeni çalışmalara başlamadan önce program komitesi bütün fonksiyonların yeniden ve belli aşamalar şeklinde ele alınması üzerinde durur. Bazı hallerde bir tek faaliyetten bir tek deneme ünitesi geliştirilebilir. Bazı hallerde bir tek faaliyetler grubu büyük bir öğretim ünitesi içine sokulabilir. Bu deneme süreçleri ve yapılan değerlendirmelere dayanarak deneme okulunun listesindeki faaliyetler geliştirilir, yeniden düzenlenir veya uygulamadan kaldırılır.

Yaşamın önemli fonksiyonları ile birlikte yapılan ön çalışma yalnızca deneme okullarına özgü değildir. Her bölge sorumlusu (Millî Eğitim Müdürlüğü) bölge deneme okullarına verilen esas fonksiyonları incelemek, deneysel çalışmaları gözlemek suretiyle edindiği izlenimleri konferanslar ve açıklamalar yoluyla diğer okullara iletir ve onları uyarır. Konu uzmanları da, yukarıda belirtilen temel fonksiyon ve prensiplere göre çalışırlar. Dersler ve bunlara ilişkin öğretim faaliyetleri fonksiyonlara uygun olmadıkça, gerekli faaliyetler yapıp uygulamada denenmedikçe, hiçbir okuldan bu dokuz büyük fonksiyona dayanan bir program yapması beklenmemelidir.

Deneme okullarının ortaya çıkardığı bulguları değerlendirmek amacı ile bir "Program Geliştirme Koordinasyon Komisyonu" kurulur. Bu komisyonda program araştırmacıları, psikologlar, bölge deneme okullarının yöneticileri ve kısmen sorumlu danışmalar olarak da yardımcı yöneticiler yer alır. Merkez deneme okulları komisyonu tarafından hazırlanan esas fonksiyonlara ilişkin raporlar, koordinasyon komisyonları tarafından amaçlar, öğretim üniteleri, öğretim materyalleri ve diğer eğitsel çabalar göz önüne alınarak büyük bir dikkat ve titizlikle gözden geçirilir. Bunlar yeni dersler, öğretmen el kitapları ve diğer eğitsel faaliyetler için program konseyi tarafından alınması gereken tedbirleri kapsamaktadır.

TÜM PROGRAM ÇERÇEVESİNİN SAPTANMASI

Bir program çerçevesine duyulan ihtiyaç: Mantıken, bir program yapısının, deneme okullarında başlıca fonksiyon ve faaliyetleri etkilediği düşünülürse de, bu faaliyetlerin öğretimi ve öğrenimi gerçekleştirecek genişlikte bir eğitim programının yapılmasına ihtiyaç vardır. Bu, geleneksel ders çizelgelerinden daha geniş bir çerçeve gerektirir. Bu genel çerçeve içinde bütün genel ve seçimli dersler yer alır. Aynı şekilde böyle bir çerçeve, grup rehberliği, rehberlik merkezi, sınıf dışı faaliyetler ve konularla ilgili diğer faaliyetleri de içine alır.

Program Taslağını Hazırlayan Komisyonun Üye Sayısı ve Durumu

Normal büyüklükteki bir okulda, tarif edilen program taslağını hazırlamakta yalnızca bir komisyon yetkilidir. Fakat, 337 ilkokul, 39 lise, 14 yaz okul, 8 özel okul ve 3 kolej gibi çok çeşitli topluluklara ve kolej orta kısımları çok değişik durumlar gösteren ünitelere hitap eden okullarda daha sıkı çalışma ve planlamanın gerektiği ortadadır. Program geliştirmenin kalkınma ortamı içindeki yararlılığı prensibi, çok sayıda eğitimcinin bu sürece katılmasını sağlamakla mümkün olabilir. Bu işle görevli olan gruplar, program çerçevesini ana okulu, ilkokul, ortaöğretim birinci ve ikinci devre sınıfları ve yüksek öğretim kurumları için yaparlar.

Planlama, her seviyede eğitim programları ile ilgili olduğundan müfettişler, başkan, müdür ve sınıf öğretmenleri komisyonun üyesidir. Üniversite uzmanları ve toplum temsilcileri gerektiğinde gözlemci ve danışman olarak çağrılabilirler.

Taslak komisyonu işbaşında: Komisyonların görevlerini kolaylaştırmak için araştırmacılar bütün faaliyetleri "temel fonksiyonlar"-

dan “konu alanı” ve “sınıf dışı”na kadar sınıflandırmışlardır. Bu çeşitli ders konularının program çalışmalarında hangi seviyeye yerleştirileceği ve ders dışı faaliyetlerin muhtevasının ne olacağı hususunda komisyon üyelerine yardımcı olmuştur. Araştırmacı kadro, okul içi ve dışı faaliyetlerin ve konuların uygulamalı taslağını komisyonlara sunmuştur. Tüm eğitim programının grafik olarak temsili, alışılmış program sınırları ötesinde komisyon üye ve diğer okul personelinin eğitim programı kavramını yansıtmaktadır. Bu, müdürlerin ve öğretmenlerin okul programlarını yeniden gözden geçirmelerine; eskiden beri bilinen sınıf ve anfi gibi öğretilenlerin unutulacağı yerleri tanımalarına; sınıf duvarları içinde öğrenci ve öğrenme faaliyetlerine rehberliğin yayılmasına neden olmaktadır. Anfi, sınıf, rehberlik merkezi, ders dışı faaliyet programı, aile ilişkileri ve toplum çalışmaları ile ilgili planlamadan ana komisyonun haberdar edilmesi için alt komisyonlar kurulmuştur. Her alt komisyonda taslak komisyondan birer üye bulunur.

DERSLER VE İLGİLİ ÖĞRETİCİ YÖNTEMLER

Deneme okulları ve program hazırlayan komisyonlar tarafından yapılan çalışmalar aynı zamanda program konseyinin amaçlarına uygun yardımcı ve ana derslerin başlatılmasını gerektirmiştir. Dersler, öğrencilerin yaşantılarını etkin ve mantıklı olarak sürdürmelerini garantileyen sınıf içi çalışmalar şeklinde yürütülmüştür. Bunlar öğretim amaçlarını, faaliyetlerini, kaynakları değerlendirme tekniklerini kapsamıştır. Bunlar, öğretmenin rehberliği altında ve açıklamalı ünitelerle öğrencilerin bireysel problemleri veya toplum refahı için birlikte çalışma yöntemlerini ifade ederler. Bütün bunlara karşılık programda en küçük direktifler vermekten dahi kaçınılmıştır. Program, öğretmenlerin öğrencilerle birlikte öğretim faaliyetlerini geliştirmeye yardım eden rehberlerden başka birşey değildir.

Geçiş dersleri ve yeni programlar: Yurttaşlık bilgisi, endüstriyel sanatlar, iş eğitimi, sağlık ve İngilizce gibi lise ders konuları, deneme okulları ve program komisyonlarının görevlerinde paralellik sağlarken ve eski-yeni materyaller arasındaki geçişi etkileyen ortamı oluştururken, dersler, esas olarak yaşamın ana fonksiyonları üzerine oturmuş ve gerekli faaliyetler ana-ilkokul programından başlatılmıştır. Bu dersler kolejlere kadar dil öğretimi, sosyal bilimler, fizikî bilimler, matematik, müzik ve resim olarak devam ettirilmiştir. Birleşik ana-ilkokul seviyesindeki program taslağı sürekli olarak yayılmış; 1. Faaliyetlerin ana fonksiyonlarına bağlı “aile”, “bakkal”, “sirk” vb isimler

çevresinde organize olmuş birleşmiş üniteler serisi, 2. Okuma, sayma, heceleme ve yazma için gerekli standartlarla ilgili beceri üniteleri, 3. Resim, müzik, tabii bilimler sağlık ve beden eğitiminin hayata uygulanmasında öğretmenlere yapılan tavsiyeler, 4. Okul, ev ve toplumdaki günlük yaşatının sınıf çalışmalarına bağlanmasında öğretmenlere rehberlik sağlamışlardır.

Program komisyonları ve fonksiyonları: Belli bir konuda ders programları üzerinde inceleme yapan komisyon, iki-üç sınıf öğretmeni, bir-iki okul müdürü, program araştırmacısı, psilolog, bölge eğitim müdürü, ilgili bir üniversite üyesi ile bir okul-aile birliği üyesi ve bir toplum temsilcisinden meydana gelir. Genellikle bir müdür başkan, araştırmacı raportör ve bölge eğitim müdürü de baş danışman olarak hareket eder. Komisyon üyeleri ve başkan, eğitim görevi ve rehberlikten sorumlu olan millî eğitim müdür ve yardımcılarınca tavsiye edilir. Program geliştirme başkanı toplantıları düzenler, öğretim üyelerini tayin ve genellikle kusurları idare eder. Ders araçları başkanı, komisyonların olanaklarını personel, araçlar ve basılı materyal olarak hazırlar. Millî eğitim müdür yardımcıları program araştırma personelinin yardımıyla çeşitli komisyonların koordinasyonu ve program konseyinin felsefe ve amaçlarına uygun olarak çalışmasını sağlar ve denetler.

Hemen hemen aynı yöntem, özel konularda çalışma metotlarını veya öğretim rehberlerini, meslekî eğitimi, merkezî büro ve bölümlerin yönetimindeki eğitimi sağlamak üzere izlenir. Bu yerlerde çalışma programının saptanması, ilgili büro ve program geliştirme dairesinin ortak bir yapımı olup, büro yöneticisi baş danışman ve müfettişlerden biri de komisyon sekteri olarak görev almaktadır.

Ders programlarını tamamlamak ve öğretmenlere rehber programlar hazırlamak amacıyla komisyonlar kurulur.

Sistem içindeki yönetici ve öğretmenler ana okulundaki eğitimin, daha üst seviyedeki eğitim programının organizasyonuna etkilerini incelemektedirler. Ana okulu çalışma programlarında meydana gelen değişmelerden biri de öğrencinin öğrenim ve yaşayışının bu programa yansımalarıdır.

OKUL ÖNCESİ PROGRAMLARIN YAPILMASI

Ana fonksiyonların sırasının tayininde daha önce belirtilen ilk komisyonlar, öğrencinin çocukluk devresi ile işe başlamışlardır. Alt

komisyon, bu devrenin altı yaşına kadar olan devreyi kapsadığını saptamıştır. Bu çağdaki faaliyetler dokuz ana yaşama fonksiyonu altında toplanmıştır.

Deneme okullarındaki ilk çalışmalarda komisyonun veli üyeleri, küçük çocukların ebeveynlerine karşı faaliyetlerinin listesine ve bunun önemine dikkat çekmişlerdir. Ana okulu komisyonunun çalışmalarını 5-7 yaş faaliyetlerine yöneltmesi, çok geçmeden bu faaliyetlerin incelenmesi gereğini ortaya çıkardı. Bir alt komisyon bu çalışmaları yapmakla görevlendirildi. İlkokul öğretmenlerini ve hatta velilerin, faaliyetleri birleştirme fikirleri üzerine, alt komisyon bu listeleri çekici ve kolay okunabilir bir metin haline getirdi. Daha sonraları ise ilkokul öğretmenleri ve ilgilenen ebeveynler için çocukluk çağı faaliyetlerini kapsayan bir el kitabının yayınlanmasına karar verildi.

Öğretim ve rehberlik bölümünün hazırlayacağı bu el kitabının hazırlıkları ilerlerken, kullanılmasını ilgilendiren iki fikir ortaya atıldı. Bunlardan birincisi faaliyetlerin tanımından çok, bunun dokuz ana yaşama fonksiyonun ışığı altında, tüm okul programı ve organizasyonu bakımından ana okulu programına öncü bir program olduğudur. İkincisi ise, okulların okul öncesi eğitiminde bir zorlamaya sahip olamamaları nedeniyle, ebeveynlerin okul aile-birliği gibi kuruluşlar yardımı ile bu program için öğretmen vazifesi göreceği şeklindedir.

Bu faaliyetler, dokuz deneme ilkokulu okul-aile başkanlarının evlerde okul öncesine ilişkin dersler vermesiyle sonuçlandı. Bilinen bu olayın devamı, okul programları arasında olan okul-öncesi eğitimi gerçekleştirmede sorumluluğu bir okul sisteminin aldığını göstermektedir.

Denemenin ilk yılında, okul-aile birliği başkanı ve okul müdürlerinin raporları, kendilerine en fazla yararlı olan ebeveynlerin isteklerini daha iyi karşılayabilmek amacı ile, okul öncesi eğitim taslağının revizyondan geçmesi ihtiyacını öne sürmüşlerdir. Temel hazırlık olmaktan çok, çocukların yetiştirilmesinde rehber olarak bakılmaktadır. Bunun sonucu olarak, ebeveynler çeşitli çağlardaki davranışları yorumlamanın çok zor olduğunu ve kendileri için fazla yardım gerektiğini hissettiler. Genellikle bu okul öncesi programı onaylanmıştır.

Çocukluk devresine ilişkin, okul öncesi faaliyetleri ileri süren genişletilmiş ve geliştirilmiş bir broşür ebeveynler için öncelikle yayınlanmıştır. Eğitim radyo ve televizyonları hem ebeveyn rehberliği, hem de okul öncesi çocukları için "Aktivite Saati" adı altında yayınlar yapmışlardır.

Okul öncesi dersleri, ebeveynlerin küçük çocuklarla dengeli ve amaca uygun olarak çalışmasını benimsemiştir. Bu durum okulların amaçlarının anlaşılması ve eğitim programının toplum tarafından desteklenmesi için yararlı olmuştur. Okul öncesi programının keşfi, bir maceranın doğal sonucu olarak sosyal fikir ve aksiyonlar haline dönüşmesine yol açmıştır.

EĞİTİM PROGRAMLARININ İLKELERİ VE UYGULAMALARI HİZMET İÇİ YETİŞTİRME

İlerleyen program çalışmaları, öğretim tekniğinin gelişmesi, program verilerinin değerlendirilmesi, meslekî statü ve kadronun değerlendirilmesi sorunlarını ortaya çıkarmıştır. Buna yeni öğretmenler için farklı seviyede hizmet içi eğitiminin esaslarını öğrenme, ana okulundan ortaöğretime kadar okuma, matematik, heceleme, el yazısı gibi komisyonlar tarafından incelenen öğretim teknikleri, ilk ve ortaokulların temel ve ilkokulların sağlığa giriş konuları dahildir.

Hizmet içi eğitimde filmler: Sesli filmlerle yapılan hizmet içi eğitim, ana fonksiyonların öğretiminde etkin bir yoldur. Her deneme okulu birleşik üniteler için hazırlanan taslağı ana yaşama fonksiyonlarında denemiştir. Ünitelerin işlenmesi sırasında sınıftan sahneler gösteren ve o üniteyi işleyen eğitsel teorisini tartışan öğretmenin sesini içeren film ve projeksiyonlar eğitimci gruplara ve okul personele gösterilmiştir. Program konseyi amaçların pratiğe uygulanışı, anlama ve ünite işlemleriyle yakın ilişkisi bu filmlerle birlikte açılmıştır.

Program yapma kademeli ve devamlı bir süreçtir: Program ve öğretimin geliştirilmesinde belli amaçların başarısının kesin hatları saptanmamıştır. Millî eğitim müdürlüğünün politikası "*herkes birlikte çalışmalı, eğitsel değişmeler öğretici personel tarafından anlaşılmalı ve kabul edilmeli, toplum temsilcileri program ve yönetmelik geliştirmede yönetici kadroya yardımcı olmalıdır*" şeklindedir. Program konseyinin felsefe ve amaçları ne kadar yavaş gelişirse gelişsin, gelir ve refahın sürekli çalışma ile elde edilebileceği inancı yaygındır. Bu görüşür ki, "*program geliştirme devamlı bir süreçtir*" prensibini yansıtmaktadır.

Program Geliştirmenin ve Verimin Koordinasyonu

Programların geliştirilmesinde millî eğitim müdürlüğünün tavsiyesi ile program geliştirme, hazırlama ve araştırma ile ilgilenen

bir grup öğretmen program geliştirme bürosuna nakledilmiştir. Bu öğretmenler program geliştirme, basılı araçlar ve diğer araştırma merkezleri ile işbirliği içinde çalışmışlardır. Bunlardan bir kısmı genel olarak ana yaşama fonksiyonları ile ilgilidir. Ayrıca öğretmenlerin bir kısmı da ana yaşama fonksiyonlarından her biri için deneme okulları ve program komisyonlarına hizmet etme, yöneltme ve rehberlik konularında görevli millî eğitim müdür yardımcılarının başkanlığında toplanarak tartışmakla görevlendirilmişlerdir. Böylece programın tümü için dikey bir bağ ve yatay koordinasyon sağlanmış olmaktadır.

ÖĞRETİM VE ÖĞRENİM AMAÇLARININ GELİŞTİRİLMESİ

Program felsefesi, kapsamı ve ana fonksiyonların günlük yaşantının etkin faaliyetlerine uygulanışı ile ilgilendiği sürece, sınıfın öğretim ve öğrenimine amaç ve gerçeklik kazandıran maddelerin düzenine fazla dikkat edilmemiştir. Deneme okulları ve metot komisyonları, öğretim üniteleri ve öğretmen rehberleri üzerinde çalışmaya başlayınca, öğretim-öğrenimin daha kesin tanımı ve bunları açıklığa kavuşturmanın gerekliliği daha belirgin olarak ortaya çıkmıştır. Program araştırmacıları, bütün amaçların sınıflarda gerçekleştirilebilmesi için, için, gözlenebilir öğrenci tavırlarına uygulanması gerekliliğini savunurken, amaçları üç sınıfta dikkate almak, hem amaçların uygulanması ve hem de öğretmen bakımından uygun görülümüştür. Bunlar ana yaşama fonksiyonları ile belirlenmiş “sosyal” amaçlar; kabiliyet kavramını ilgilendiren “başarı” amaçları ve öğrencilerin kişiliklerinin davranış ve diğer yanlarını ilgilendiren “öğrenci kişiliği”ne ilişkin amaçlardır.

Bu kategorilerin bazı durumlarda birbirine taşıdığı görülmektedir. Fakat öğretmenlerin anlaması ve yararlanması bakımından kolaylıklar sağlanmaktadır.

Öğrenci kişiliğini geliştirme çabaları, çocuğun sürekli gelişme devreleri üzerine oturtulalı beri, toplumun ihtiyaçlarının, kabiliyet ve bilgiye göre yerine getirilmesi genellikle ihmal edilmiştir. (Halbuki araştırmacılar öğrenci kişiliğinin geliştirilmesi amacına özel bir dikkat göstermişlerdir). Tanımlama, isimlendirme ve bu amaçları sıralama işi, deneme okullarına atanmış dokuz psikolog tarafından yürütülmüştür. Bunlar, ana faaliyetlerle çocukların duygusal, fiziksel ve mantıkî gelişmelerini derin bir analizden geçirmişler, sonuçta, her birini elde etmek için çocuk faaliyetlerinin bir listesi ile, öğrenci kişiliğine ilişkin

on amaç formüle etmişlerdir. Psikologlar komisyonu, çalışmayı tamamlamak için, daha önce belirtilen gelişim aşamalarına ilişkin görüşleri genişletmiş ve iletmiştir. Ayrıca, öğretmenler için de ruh sağlığı el kitabı hazırlanmıştır.

Sınıf Çalışmalarında Amaçların Kullanılması

Öğrenci davranışlarında istenilen değişikliğin gerçekleştirilmesi için, bunların öğretmenler tarafından gerçeğe uygun bir şekilde kavranması gerekir. Bu çalışma, öğretmenlerin çok ve okul sistemlerinin karışık olduğu, yerlerde; metot, model, öğretim üniteleri ve sınıf rehberlerinin ışığı altında yapılmalıdır. Ayrıca böyle durumlarda, öğretmenler konuları aynı ortamda anlattıklarından, program rehberlerini, kavramları öğretim-öğrenim üniteleri ve diğer öğrenim durumlarında nasıl ele alındığını açıklamaları gerekir.

Resimli Öğretim Ünitelerinin Yapımı

Öncü program yapımı ile ilgilenen öğretmenler için program rehberleri hazırlanırken göze çarpan bir nokta da idareci, öğretmen ve uzmanlar arasında program yapımcıların, kaynak ünitelerden öğretim üniteleri geliştirmek için, sınıf öğretmenlerinin becerilerine çok fazla güvendikleri konusundaki değişmez inançtır.

Program rehberlerin öğretim ünitelerinin kesin ana hatlarının atlanmasının muhtemel nedeni, öğretmenlerin kavramları problem ve faaliyetler, öğrencilerin hobi, ihtiyaç ve kabiliyetlerine dayanan gözlemler ve toplumun öğrenme olanaklarını ilgilendiren bilgiler gibi ünite kaynaklarından öğrencilerle birlikte yeni üniteler bulmaya teşvik etmek olsa gerek. Diğer bir neden de bu tip rehberlerin normal büyüklük ve komplekslikteki okullar için hazırlandığıdır.

Rehberlerdeki materyalin, kompleks okullarda birçok öğretmen tarafından kullanılabilme olanağının kesin olmadığı ve çok teorik olduğu söylenebilir.

Program ve metot komisyonlarının, her dersin ana faaliyetlerinin nasıl kurulacağı konusunda öğretmenlere yetersiz bir oryantasyon vermiş, öğretim ünitelerinin ana hatlarını belirtmesi görüşü gittikçe gelişmiştir.

Ünite anahtarları şunları içermektedir:

1. Problemin açıklanması - ünitelerin konusu

2. Sınırlı sayıda sosyal başarıya ve öğrenci kişiliğine ilişkin amaçları kapsayan kavramlar listesi.

3. Başlangıç, gelişme ve sonuç bölümlerinin ana faaliyetlerini veren ünite kapsamının ana hatları.

4. Kitap, göze hitap eden araçlar, radyo, televizyon ve toplum olanaklarının listelenmesi.

5. Öğrenme sonuçlarını değerlendiren yolların gösterilmesi.

6. Ünitelerin öğrencilerin günlük yaşantılarındaki etkisinin tanımı.

Birleşik ünitenin ana hatlarını içine alan öğretim rehberleri, ünite kaynakları, kaynaklardan ünite sağlanmasına ilişkin yöntemler ve ilgili temel kabiliyetler için belli standartlarla desteklenmelidir.

Altıncı derecedeki bir öğretim ünitesinin ana hatları açıklamalı olarak aşağıda gösterilmiştir.

Fen ve Tabiat Bilgisi: *Bahçede Tarım Çalışmaları*

A m a ç l a r

- Boş zamanları değerlendirme yöntemlerini geliştirme
- Öğrencide ekonomik kavramlar geliştirme
- Estetik ihtiyaçlar tatmin için yetenekleri artırma
- Öğrencinin bilimsel davranış ve bilim konuları hakkındaki bilgisini artırma
- Botaniği öğrencinin günlük yaşantısını sokma
- Çocuğun yaratıcı yeteneklerini geliştirme
- Ünite seçiminin düşündükleri-amaçları (Bahçeciliğin hayattaki ve diğer konulardaki yeri)
- Ünite işleme ve problemin karakterini saptama (Sınıf için bu konu ne ifade ediyor?)

G e l i ş t i r m e A ş a m a l a r ı

- Ünite işleme metodunun planlanması
- Ünite işleme amaçlarının saptanması
- Bahçecilik tarihindeki önemli aşamaları izleme
- Temel faaliyet ve görevlere göre karar verme
- Faaliyetler için öğrenci gruplarının seçimi
- Görevleri yerine getirme

● Okul veya ev bahçesinin seçiminde kullanılacak kriterlerin saptanması

- Bahçede nelerin bulunacağı (Giriş yolu vb)
- Bahçe yerinin saptanması
- Bahçe modelinin çizilmesi
- Toprağı bitki için hazırlamak amacıyla gübre kullanma
- Bahçe tipi için veya bitki seçilmesi
- Bahçeyi çabalama, sulama ve koruma
- Çim ve bitkileri yerleştirme

● Hava, drenaj ve zemin biliminden bahçe yetiştirilmesinde yararlanma

- Bireysel rapor ve dosyaların tutulması
- Sınıf faaliyetlerinin günlük kayıtları
- Bahçe işlerinde gelişme ve planların düzeltilmesi
- Bahçede kütüphane kurulması
- Bahçecilik terimlerinden seçilmiş kelime kapasitesinin geliştirilmesi

● Bahçenin sanat, edebiyat ve müzikteki yerinin tartışılması

- Bahçenin yararlarının özetlenmesi
- Bahçe faaliyetleri ile ilgili gelişme raporlarının alınması
- Ünite kavramlarına ilişkin plan ve işlerin gerektiğinde düzeltilmesi

● Okul ve sınıf kütüphanelerinden yararlanma

- Gözlemcilerden yararlanma
- Çeşitli yardımların kaydedilmesi

● Bahçecilik üzerine sınıf çalışmalarının etkinliği ve evlerdeki sonuçları

- Bahçecilikle ilgili işlerde topluma yararlı olma

S o n u ç

● Okul ve ev bahçeciliği üzerine grupla ve bireysel tartışma

● Grup başkanları ve öğrencilerden sonuçlara ilişkin son raporların alınması

● Ünite kavramlarının ışığı altında, grup ve bireysel raporların sonuçları üzerinde sınıf tartışmaları, analizler ve münazaralar

● Ünite çalışmalarının ilişkin sonuçları öğrencilerin kullanması ve öğrenmesi için bir organizasyon kurulması

● Üniteden öğrencilerin okul, ev ve toplumun günlük yaşantılarına uygulanışı

Program süreçlerinin ve verilerinin ilerdeki bölümlerde değerlendirilmesi, açıklandığı gibi ana prensiplerin, sonuçların değerlendirilmesinde program yapmanın birleşik elementleri izlenmelidir. Sonuçların ünite kavramları şeklinde değerlendirilmesi; ünite işlemlerinin sonuç bölümünde yapılmaktadır. Bu durum, grup gelişmeleri bölümündeki bireysel faaliyetlerin ana ünite amaçlarının ışığı altında alınmasına bağlıdır. Not ve benzeri diğer kayıtlar da, ünite çalışmaları sırasındaki çeşitli özel kavramlarla ilişkili öğrenci davranışları ve başarı için yapılan faaliyetleri göz önüne sermesi bakımından faydalı olmaktadır.

Bütün program süreçlerini değerlendirmek, müdür ve öğretmenlere değerlendirme hizmetlerini sağlamak için bir değerlendirme komisyonu kurulur. Bu komisyonda, ilk ve ortaokullardaki gelişmelerin yıllık gözlemleri ile ilgili testlere başkanlık eden, program konseyinin amaçlarını uygulama yollarını araştıran, değerlendiren komisyon projelerinin başkanı olarak tam gün çalışan bir değerlendirme uzmanı bulunmaktadır. İhtiyaçlar, tam gün çalışan bir yönetici ve değerlendirme uzmanlarından kurulu bir değerlendirme bürosunun kurulması gereğini ortaya çıkarmıştır.

PROGRAM GELİŞTİRMENİN UZUN VADELİ AMAÇLARI

Program geliştirme devamlı bir süreç olarak düşünülmelidir. İşleyiş halindeki programın bütün yönleri, yıllar geçtikçe anlaşıldığı gibi, süregelen bir çalışmanın ve gelişmenin konusu olmaktadır. Bu prensip, faaliyetlerden öğretim üniteleri yaratmak için kavram ve süreçlerin tanımına uygulandığı kadar; felsefe ve amaçların tanımına, temel faaliyetlerin kapsamının ana hatları ve dizisine de tatbik edilmelidir. Formüle edilen programın bütün yöntemleri esnek olarak kabul edilmelidir.

Program amaçlarının gerçekleşmesi için bir ders programı hazırlanmalıdır. Bir programın felsefe ve amaçları, dersler ve öğretim araç-gereçleri ile gerçekleşir. Ders programı ve araç-gereçler, öğretmenler için sömestirler ve yıllar boyunca bir rehber görevi yaparlar.

Program geliştirmenin uzun vadeli amaçlarını gerçekleştirmede hizmet içi eēitimin önemi büyüktür. Program geliştirme sürecinde program geliştirme uzmanları, müfettişler, rehberlik uzmanları, kitle haberleşme uzmanları, danışmalar ve konu uzmanları sürekli olarak okul müdürleri ve ēretmenlere yardım edilmelidir. Ayrıca, her sınıf ēretmeni, faaliyetlerin düzenlenmesi devamlı olarak yardım görmelidirler. Program geliştirmenin ēretmenler, veliler ve diēer bireyler tarafından anlaşılması büyük önem taşır.

Her okul temel bir program geliştirme nitesi haline getirilmelidir. Aslında program geliştirme faaliyeti okulda cereyan etmektedir. Temel amaç, her okulun bu alanda araştırma merkezi haline gelmesi ve hazırlanan rehber programın en etkin bir Şekilde uygulanmasıdır.

Program geliştirmede merkez rgt ile okullar arasındaki ilişkiler demokratik bir Şekilde yürütülmelidir. Merkez rgt ile ildeki program geliştirme grubu ve uzmanın koordinasyonu saēlıklı bir Şekilde yürütülmelidir. Bu yürütmede ēretmenler, müfettişler, okul müdürleri ve millî eēitim müdürleri tam bir uyum içinde çalışmalıdır. Mahalli okullardaki geliştirme süreçlerinden haberdar olan merkez rgt uzmanlarının daha etkin kararlar alacaēı açıktır. nemli olan insan ilişkilerinde gerekli uyumun saēlanmasıdır.

Okul müdürünün liderliēi esastır. Program geliştirmede okul müdürü gerekli desteēi, kolaylıēı ve liderliēi saēlamazsa, bu konudaki çabaların gerçekleşmesi düşünülemez. Müdür, program geliştirme konusunda ēretmenlere gerekli koşulları saēlamadıēı takdirde ēretmen, ērenci, veli ve toplumun geliştirme çabaları sonuçsuz kalabilir.